

Литвинчук А. О.

кандидат економічних наук, заступник директора з науково-проектної роботи та ІТ ДНУ «Інститут освітньої аналітики», Київ, Україна, a.litvinchuk@iea.gov.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7523-558X>

Терещенко Г. М.

кандидат економічних наук, заступник директора з науково-організаційної роботи ДНУ «Інститут освітньої аналітики», Київ, Україна, tganna@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9458-2843>

Кир'янов А. В.

начальник відділу адміністрування освітніх інформаційних систем ДНУ «Інститут освітньої аналітики», Київ, Україна, a.kiryanoff@iea.gov.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0452-7689>

Гайдук І. С.

науковий співробітник сектору організації автоматизованого збору освітньої статистики ДНУ «Інститут освітньої аналітики», Київ, Україна, gaiduk94ivan@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3144-1469>

УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Анотація. Метою статті є дослідження сучасних напрямів і шляхів удосконалення інформаційного забезпечення функціонування системи інклюзивної освіти в Україні. Проаналізовано динаміку чисельності учнів з особливими освітніми потребами (ООП) в інклюзивних класах, інклюзивні класи та заклади загальної середньої освіти, в яких функціонують такі класи. Наведено динаміку кількості інклюзивних груп і закладів дошкільної освіти з інклюзивними групами. Дано визначення АС «ІРЦ» та окреслено головні цілі її функціонування. Показано, що за допомогою АС «ІРЦ» педагоги закладів загальної середньої й дошкільної освіти можуть скласти індивідуальні програми розвитку для дітей з ООП, використовуючи висновки, попередньо сформульовані фахівцями інклюзивно-ресурсного центру. Описано особливості функціонування в Україні системи EMIS, яка призначена для збору інформації про зарахування, відвідування, повторення класу, виключення зі школи та закінчення навчання. Наведено шаблон для мінімального рекомендованого набору питань із метою виявлення дітей з ООП. Такий моніторинг дає змогу визначити й деталізувати труднощі, з котрими стикаються діти/викладачі, на відміну від виключної ідентифікації інвалідності (певної нозології, що підтверджено медично). Зроблено висновки за результатами дослідження питань розвитку інформаційно-аналітичного забезпечення інклюзивної освіти.

Ключові слова: освітні інформаційні системи, інклюзивна освіта, особи з особливими освітніми потребами, інклюзивно-ресурсні центри, автоматизована система інклюзивно-ресурсних центрів.

JEL classification: I22, I28.

DOI: 10.32987/2617-8532-2021-2-82-92.

Забезпечення управління у сфері освіти, зокрема в сегменті інклюзивної освіти, на основі достовірної галу-

зевої статистики та аналітики залишається одним із проблемних питань в Україні. Розвиток нашої держави в

© Литвинчук А. О., Терещенко Г. М., Кир'янов А. В., Гайдук І. С., 2021

сучасних умовах та інтеграція в європейський простір істотно вплинули на формування її освітньої політики в контексті забезпечення права на освіту дітей з особливими освітніми потребами (*далі* – ООП). Варто підкреслити, що інклюзивна освіта є альтернативною системі спеціальної освіти, одним із варіантів надання освітніх послуг та жодним чином не применшує значення спеціальної освіти.

Наразі спостерігається стрімка інформатизація. Світова спільнота обговорює актуальні питання розбудови інформаційного суспільства, зокрема 2018 р. у Женеві розглядалося запровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у різні сфери життя, й насамперед освітню, зокрема сегмент інклюзивної освіти [1]. У світі функціонує безліч інформаційних систем, котрі мають характерні ознаки та класифікацію. Інформаційні системи для обслуговування потреб організацій або органів влади визначають як інформаційно-аналітичні системи управління. До них відносять і управлінські інформаційно-аналітичні системи в освіті [2–4].

Зауважимо, що розвитку інклюзивної освіти приділяється значна увага на глобальному рівні. Як наголошується в одному з документів ЮНЕСКО [5], сучасний рівень розвитку ІКТ істотно розширює можливості педагогів та учнів/студентів, спрощуючи доступ до освітньої і професійної інформації, розширює функціонал засобів навчання й підвищує ефективність управління освітнім процесом, сприяє інтеграції національних інформаційних освітніх систем у світову мережу, доступу до міжнародних інформаційних ресурсів у галузі освіти, науки та культури.

Серед сучасних вітчизняних дослідників, чії праці присвячено інклюзивній освіті, – І. Гевко, Г. Кравченко, А. Колупаєва, О. Мартинчук, Н. Матвеева, Г. Сіліна, О. Таранченко, І. Ярмошук [6–11]; серед зарубіжних – Дж. Деппелер, Е. Ервін, Т. Лореман, Д. Кугельмас, У. Шарма [12–14]. Попри вагомий доробок науковців і практиків з окресленої проблематики, залишається актуальним питання вдосконалення інформаційного забезпечення функціонування системи інклюзивної освіти.

Становлення інклюзивної освіти передбачало ратифікацію відповідних нормативно-правових актів, які регулюють її функціонування. У міжнародному вимірі принцип рівності прав усіх людей уперше задокументовано в 1948 р. у Загальній декларації прав людини: «all human beings are born free and equal in dignity and rights». У 1971 р. Генеральна Асамблея ООН прийняла Декларацію про права розумово відсталих осіб, котра проголошує, що люди з ментальними порушеннями мають ті самі права, що й усі інші члени суспільства, в т. ч. на освіту та навчання: «the mentally retarded person has a right to proper medical care and physical therapy and to such education, training, rehabilitation and guidance as will enable him to develop his ability and maximum potential» [15; 16].

Узагалі, поняття «інклюзія» в Україні набуло офіційного статусу 2009 р., після ратифікації Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю. У ст. 24 цього документа наголошується, що держави-учасниці визнають право людей з інвалідністю на освіту, та для реалізації цього права без дискримінації й на підставі

рівності можливостей забезпечують інклюзивну освіту. Інклюзивна освіта в широкому розумінні передбачає створення рівних можливостей для всіх дітей і забезпечення їх успіху в освітньому процесі й подальшому житті.

Метою статті є дослідження сучасних напрямів та шляхів удосконалення інформаційного забезпечення функціонування системи інклюзивної освіти в Україні.

Згідно з офіційними статистичними даними, впродовж останніх п'яти років чисельність учнів, котрі навчаються в інклюзивних класах закладів загальної середньої освіти (ЗСО), зростає майже у 5 разів (з 4 180 осіб у 2016/2017 н. р. до 25 078 осіб у 2020/2021 н. р.); кількість закладів ЗСО, при яких організовано інклюзивні класи, – більш ніж у 4 рази (з 1 518 од. у 2016/2017 н. р. до 6 394 од. у 2020/2021 н. р.); число таких класів – у 6,9 раза (з 2 715 од. у 2016/2017 н. р. до 18 681 од. у 2020/2021 н. р.) (рис. 1).

Динаміка кількості інклюзивних груп та закладів дошкільної освіти з такими групами протягом 2016–2019 рр. наведено на рис. 2.

У 2020/2021 н. р. у 1 630 закладах дошкільної освіти створено

4 369 спеціальних груп, де виховуються 61 668 дітей. У 2 242 закладах дошкільної освіти організовано 3 796 інклюзивних груп із контингентом 6 849 дітей з ООП.

Таким чином, сегмент інклюзивної освіти зростає, а діти з ООП дістали можливість отримати доступ до навчання нарівні зі своїми однолітками.

У 2018 р. в Україні було розпочато масштабну реформу системи оцінки особливих освітніх потреб, яка передбачала реорганізацію мережі психолого-медико-педагогічних консультацій і створення територіально доступної, уніфікованої мережі інклюзивно-ресурсних центрів (далі – ІРЦ). За цей час було побудовано мережу таких центрів, що продовжує функціонувати. Вони забезпечують системний, кваліфікований психолого-педагогічний супровід здобувачів дошкільної й загальної середньої освіти. Станом на 1 січня 2021 р. налічувалося 633 ІРЦ (на відповідну дату 2019 р. – 522 ІРЦ, 2020 р. – 635 ІРЦ).

Із метою діджиталізації послуг в Україні забезпечено функціонування інформаційної системи автоматизації роботи ІРЦ (АС «ІРЦ»), котра адмініструється фахівцями ДНУ «Інститут

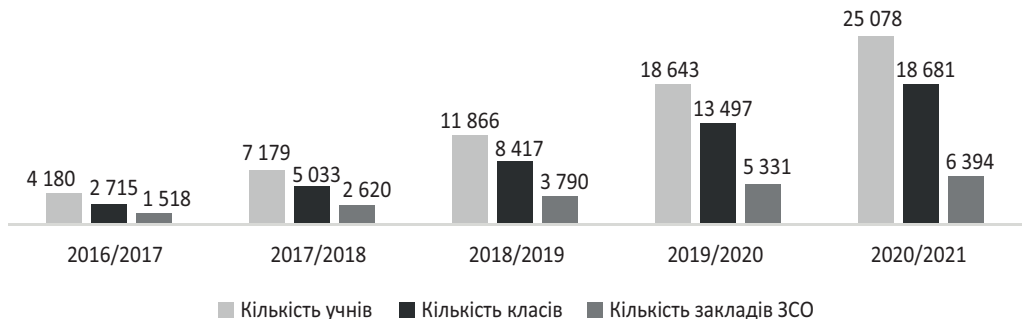

Рис. 1. Динаміка кількості учнів з ООП у інклюзивних класах, інклюзивних класів та закладів ЗСО, в яких функціонують такі класи, протягом 2016/2017–2020/2021 н. рр., од., осіб

Побудовано за адміністративними даними МОН України.

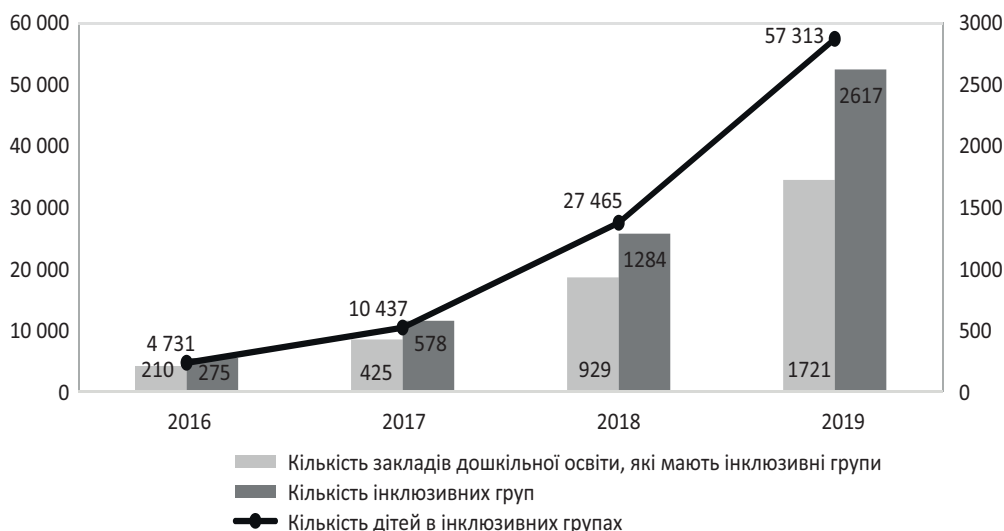

Рис. 2. Динаміка кількості інклюзивних груп та закладів дошкільної освіти з такими групами протягом 2016–2021 рр., од., осіб

Побудовано за адміністративними даними МОН України.

освітньої аналітики». Це, зокрема, дає змогу батькам (іншим законним представникам) дитини через сайт (рис. 3) створити кабінет користувача

для отримання зручного доступу до послуг ІРЦ, що мало особливо позитивний ефект в умовах адаптивного карантину [17].

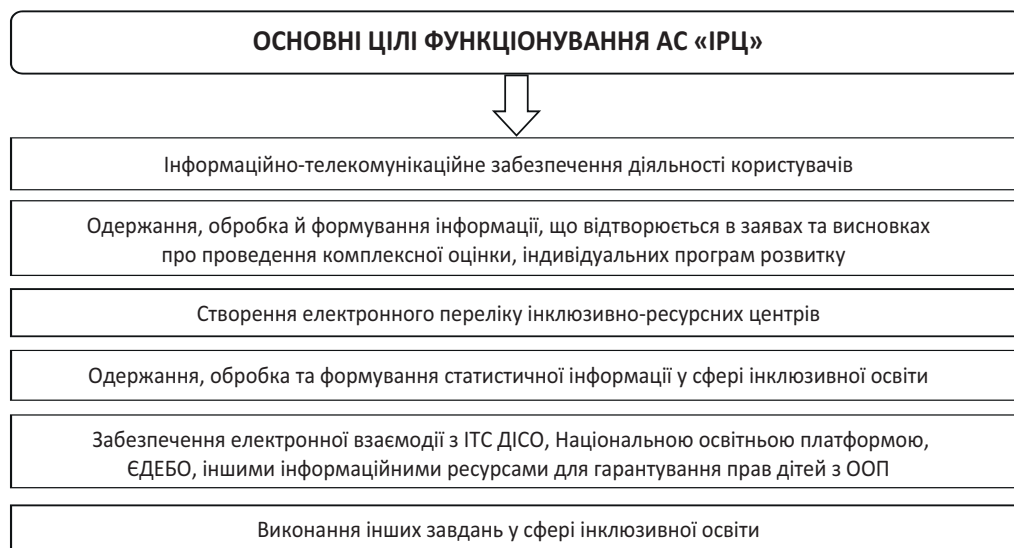

Рис. 3. Основні цілі функціонування АС «ІРЦ»

Побудовано за: Положення про системи автоматизованої роботи інклюзивно-ресурсних центрів : затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 25.11.2019 № 1472. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-polozhennya-pro-sistemu-avtomatizaciyi-roboti-inklyuzivno-resursnih-centriv>.

АС «ІРЦ» – це комплекс програмних і апаратних засобів, які на основі ІКТ забезпечують створення єдиного інтегрованого інформаційного середовища у сфері інклюзивної освіти, призначеного для обробки відомостей, що утворюються в процесі діяльності ІРЦ, та їх інформаційного забезпечення (див. рис. 3). За допомогою АС «ІРЦ» педагоги закладів ЗСО й дошкільної освіти мають змогу в електронному вигляді скласти індивідуальну програму розвитку для дитини з ООП, використовуючи висновки, попередньо сформовані фахівцями ІРЦ. Це полегшить роботу педагогів та заощадить їхній час. Розроблення індивідуальної програми розвитку дитини в АС «ІРЦ» дасть можливість відслідковувати роботу з дитиною, налагодити взаємодію педагогів закладів освіти зі спеціалістами центру для кращого результату, сприятиме тіснішій співпраці в команді психолого-педагогічного супроводу дитини.

З метою забезпечення достовірності інформації про стан розвитку освіти необхідно організувати її послідовний, своєчасний та надійний збір із чітко визначеним переліком показників (індикаторів) розвитку. Склад такої інформації має відповідати потребам усіх сегментів системи освіти. Дані щодо розвитку інклюзивної освіти повинні бути чіткими й послідовними, включати детальний опис того, що визначає інвалідність; давати уявлення про природу дитячих вад, а також про екологічні бар'єри, які заважають дітям із такими вадами здобути освіту.

Крім того, слід мати на увазі, що інформаційна система управління

освітою (EMIS) збирає дані лише про тих дітей, котрі перебувають у системі освіти. Тобто, якщо діти з обмеженими можливостями не будуть оформлені до школи, їх не буде в EMIS. Отже, хоча така система може бути корисним інструментом для моніторингу участі й успіху дітей у навчанні, а також доступності шкільного середовища, вона не вирішує питання зарахування дітей з обмеженими можливостями [18].

Загалом EMIS відстежує досвід учнів у освітній системі шляхом збору інформації про зарахування, відвідування, повторення класу, виключення зі школи та закінчення навчання. Втім, дані, які збираються в EMIS, мають бути дезагреговані за інвалідністю.

Міжнародні експерти радять у процесі збору даних (проведення опитувань) не вживати термін «інвалідність». Адже діти з аутизмом можуть не мати інвалідності, але стикатися з чималими труднощами в навчанні. Тому доцільно збирати інформацію про проблеми дитини з ООП – щоб точніше оцінити, як діти розвиваються в шкільній системі, та визначити, які заходи можуть допомогти дітям із різними типами обмежень.

Індикатори ефективності надання освітніх послуг у сегменті інклюзивної освіти потрібні передусім для відповідного моніторингу з боку освітнього менеджменту. Головною метою моніторингу є збір і підготовка інформації для прийняття й аналізу рішень на різних рівнях управління, що зумовлює такі його особливості, як цільова спрямованість інформаційних процесів та максимальна об'єктивність отриманих

висновків на кожній стадії обробки даних. Цільова спрямованість інформаційних процесів моніторингу проявляється під час ідентифікації об'єкта чи процесу, аналізу взаємозв'язків їхніх елементів і виявленні сукупності керованих факторів, а також при діагностиці стану об'єкта або перебігу процесу. Об'єктивність результатів моніторингу повинна забезпечуватися, з одного боку, чітким визначенням у кожному конкретному випадку його мети й програми, з другого – системою заходів з «об'єктивізації» моделювання та обробки інформації [19].

Зрозуміло, що проведення моніторингу ефективності надання освітніх послуг у сегменті інклюзивної освіти не можливе без використання певних індикаторів. Спільною рисою різних систем показників є перманентна зміна останніх відповідно до нових умов. Аналіз наявних систем свідчить про різні підходи до визначення їх набору.

Збір таких даних є обов'язковою передумовою розвитку інклюзивної освіти. Отримані та оброблені дані доцільно використовувати для формування регулярних моніторингових звітів про динаміку кількості закладів ЗСО, в яких розвивається інклюзивне навчання, а також оцінювання результатів навчання дітей з ООП.

Особливу увагу варто приділити збору інформації про дітей, інвалідність яких потребує різнобічної підтримки. Іноді навіть неістотні порушення можуть перешкоджати отриманню якісних освітніх послуг. Наприклад, дитина, котра має незначні вади зору, але через незадовільні соціально-побутові умови не має змоги отримати окуляри, не може

отримати такі послуги. З огляду на це важливо, щоб EMIS акумулювала інформацію про дітей, які зазнають труднощів під час різних видів освітнього процесу.

У країнах, де функціонують EMIS, котрі призначені виключно для дітей з інвалідністю (передбачає наявність відповідного медичного діагнозу) та не розраховані на дітей із труднощами (незначними порушеннями стану здоров'я), є ризик істотного зниження якості навчання дітей другої групи.

Інше питання стосується обліку дітей із багатьма порушеннями. В різних країнах, де функціонує EMIS, існує проблема із класифікацією нозологій та неврахуванням певних труднощів, із якими стикаються такі діти в процесі навчання. Наприклад, у дитини можуть бути проблеми із зором і рухливістю або зі слухом та інтелектуальним розвитком. Якщо метою збору даних є тільки визначення чисельності дітей-інвалідів, питань немає. Проте якщо його метою є планування освітніх послуг, важливо знати, скільки може знадобитися, скажімо, книг шрифтом Брайля. Крім того, інформація про тип інвалідності дитини з численними вадами може допомогти шкільній системі відстежувати, чи призводять різні типи інвалідності до неоднакових результатів, або виявити закономірності в її поширеності, що може вказувати на місцеві причини (наприклад, забруднене повітря здатне призвести до легеневих патологій).

Перевага віддається такій інформаційній системі, яка може ідентифікувати, у скількох дітей є один чи декілька видів інвалідності, а також скласти перелік осіб, котрі не мають

інвалідності, але стикаються з труднощами в навчанні. Такий моніторинг дасть змогу забезпечити надання якісних освітніх послуг у сегменті інклюзивної освіти. Крім того, потрібні відповідні індикатори (показники, запитання), що забезпечать повноту й достовірність даних, які акумулюватимуться в інформаційній системі (таблиця).

У таблиці наведено шаблон мінімального рекомендованого набору питань для виявлення дітей з ООП. Такий моніторинг дає змогу визначити та деталізувати труднощі, з котрими стикаються діти/викладачі, на відміну від виключної ідентифікації інвалідності (певної нозології, підтвердженої медично). Отже, освітні

менеджери розуміють, скільки дітей мають труднощі у кожній функціональній галузі. У свою чергу, аналітик даних, що складає звіт, може поєднати цю інформацію для розрахунку загальної чисельності дітей із будь-якими вадами розвитку.

Варто зважати на той факт, що діти з обмеженими можливостями залишаються неохопленими EMIS, а це унеможлиблює оцінку інклюзивного сегмента освіти. Як правило, EMIS не збирають інформацію про доступність шкіл і шкільних матеріалів, а також про види пропонованих послуг чи про навчання з питань інклюзії, отримане вчителями. Між тим, без даних, що стосуються освіти дітей з обмеженими можливостями

Таблиця

Рекомендовані запитання для форми EMIS стосовно дітей з особливими освітніми потребами

Порівняно з дітьми того ж віку, скільки дітей, які навчаються у школі, зазнають труднощів у таких сферах (дитину можна порахувати більше ніж у одній сфері)?														
	Зір		Слух		Моторика (наприклад пересування сходами)		Дрібна моторика (здатність тримати ручку тощо)		Інтелектуальний розвиток		Комунікація		Поведінка та соціалізація	
	Певна складність	Багато складнощів	Певна складність	Багато складнощів	Певна складність	Багато складнощів	Певна складність	Багато складнощів	Певна складність	Багато складнощів	Певна складність	Багато складнощів	Певна складність	Багато складнощів
Хлопчики														
Дівчатка														
Загалом														
<i>Скільки дітей, котрі навчаються у школі, зазнають труднощів у стількох сферах, як зазначено вище?</i>														
Кількість проблемних областей	1		2		3		4		5		6		7	
Хлопчики														
Дівчатка														
Загалом														

Складено авторами.

або їх шкільного середовища, неможливо виявити й відстежувати проблеми, планувати і впроваджувати заходи для їх розв'язання, а також оцінювати результати реалізації цих заходів.

Дослідження питань розвитку інформаційно-аналітичного забезпечення інклюзивної освіти дає підстави для таких висновків:

По-перше, розвиток системи інклюзивної освіти в Україні рухається в напрямі забезпечення доступності та якості освітніх послуг для дітей з ООП, що, у свою чергу, передбачає підвищення якості інформаційного забезпечення. У разі застосування EMIS у сегменті інклюзивної освіти освітній менеджмент матиме змогу відслідковувати відповідні процеси та приймати зважені управлінські рішення в процесі реалізації державної політики у сфері освіти.

По-друге, в ході вдосконалення функціонування АС «ІРЦ» у частині індикаторів інклюзивної освіти необхідно забезпечити органічне поєднання даних, уже заведених у систему, з набором даних (індикаторів), котрі будуть збиратися для оцінювання ефективності надання освітніх послуг у сегменті інклюзивної освіти. Крім того, потрібно чітко визначити ієрархію, тобто на якому рівні вноситиметься інформація про дітей з ООП, а також забезпечити її достовірність (ідеться про визначення повноважень тих, хто може вносити дані до системи).

По-третє, в переважній більшості країн інформація про осіб з ООП зби-

рається в розрізі діагнозу дітей-інвалідів. Однак ми підтримуємо позицію експертів ЮНІСЕФ, які доводять, що інформаційна система повинна акумулювати дані про дітей із легкими фізичними та психоемоційними порушеннями. Тобто інформація має збиратися також про дітей, котрі не мають інвалідності, але стикаються з чималими труднощами у процесі навчання (передусім це діти-аутисти, з епілепсією, з порушенням мовлення) й тому потребують інклюзивного підходу з боку вчителів. Це, у свою чергу, вимагає постійного підвищення кваліфікації педагогів (у міжнародній практиці інформація про кваліфікаційний рівень учителів збирається та акумулюється в EMIS).

По-четверте, набори даних стосовно розвитку інклюзивної освіти мають бути чітко й послідовно визначені, а також відображати детальні характеристики дітей з ООП – розкривати не лише природу їхніх вад, а й бар'єри, які заважають цим дітям здобути якісну освіту. EMIS, призначена враховувати відомості щодо інвалідності, повинна бути побудована на загальноприйнятих принципах та передбачати збір, агрегування й оприлюднення відповідної інформації (форми збору даних та система поширення й агрегації цих форм; спосіб уведення цих даних в електронному вигляді; створення показників на рівні школи, району і країни; набір стандартизованих звітів, що використовують ці дані, котрі залишаються незмінними з часом, щоб відстежувати ефективність системи).

Список використаних джерел

1. МІП представляє Україну на Всесвітньому саміті з питань інформаційного суспільства у Женеві / М-во інформаційної політики. URL: <https://mip.gov.ua/news/2305.html>.
2. Types of Information System. URL: http://www.chris-kimble.com/Courses/World_Med_MBA/Types-of-Information-System.html.
3. Золотухіна О. А., Шушура О. М. Функціональне моделювання інформаційної системи управління ресурсами підприємства в умовах невизначеності або недостовірності даних. *Зв'язок*. 2017. № 6. С. 52–57.
4. Лондар С. Л. Міжнародний досвід розвитку сучасних освітніх інформаційних систем. *Освітня аналітика України*. 2019. № 1. С. 5–19.
5. Information and Communication Technologies in Secondary Education: position paper. Moscow : Unesco Institute for Information Technologies in Education, 2004. 24 p. URL: <http://iite.unesco.org/pics/publications/en/files/3214616.pdf>.
6. Гевко І. В. Значення інноваційних технологій при здійсненні інклюзивної освіти. *Педагогічний альманах*. 2018. Вип. 37. С. 236–240.
7. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Інклюзивна освіта: від основ до практики : монографія. Київ : ТОВ «АТОПОЛ», 2016. 152 с.
8. Кравченко Г. Ю., Сіліна Г. О. Інклюзивна освіта. Харків : Ранок, 2014. 144 с.
9. Мартинчук О. В. Інклюзивна освіта: освітологічний контекст. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Сер. : Педагогічні науки*. 2016. № 3 (54). С. 146–150.
10. Матвеева Н. Інклюзивна освіта в Україні: соціально-педагогічний аспект. *Освітній простір України*. 2017. № 11. С. 180–187.
11. Ярмошук І. Інклюзивне навчання в системі освіти. *Шлях освіти*. 2009. № 2. С. 24–28.
12. Deppeler J., Loreman T., Sharma U. Reconceptualising specialist support services in inclusive classrooms. *Australasian Journal of Special Education*. 2005. No. 29 (2). P. 117-127.
13. Ервін Е., Кугельмас Д. Підготовка вчителів і вихователів до роботи в інклюзивних класах та групах. Київ : ВФ «Крок за кроком», 2000. 203 с.
14. Loreman T. A. Canadian collaboration on inclusive education: reflections on a six-year partnership. URL: <http://revistas.unilasalle.edu.br/index.php/desenvolve/article/view/1884>.
15. The Universal Declaration of Human Rights (UDHR). URL: https://www.un.org/en/udhrbook/pdf/udhr_booklet_en_web.pdf.
16. Declaration on the Rights of Mentally Retarded Persons. Proclaimed by General Assembly resolution 2856 (XXVI) of 20 December 1971. URL: <https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/RightsOfMentallyRetardedPersons.aspx>.
17. Деякі питання комплексної оцінки розвитку дітей з особливими освітніми потребами : наказ Міністерства освіти і науки України від 06.09.2018 № 977. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/deyaki-pitannya-kompleksnoyi-ocinki-rozvitku-ditej-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami>.
18. UNICEF: Research and reports. URL: <https://www.unicef.org/research-and-reports>.
19. Реалізація державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» : монографія / за ред. С. Л. Лондара ; ДНУ «Інститут освітньої аналітики». Київ, 2019. 180 с. URL: <https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2020/06/Realiz-derzh-polit-u-sf-ref-ZSO-NUSH-2019-key.pdf>.

Andrii Lytvynchuk

Ph. D. (Economics), SSI «Institute of Educational Analytics», Kyiv, Ukraine, a.litvinchuk@iea.gov.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7523-558X>

Hanna Tereshchenko

Ph. D. (Economics), SSI «Institute of Educational Analytics», Kyiv, Ukraine, tganna@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9458-2843>

Andrii Kyrianov

SSI «Institute of Educational Analytics», Kyiv, Ukraine, a.kiryano@iea.gov.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0452-7689>

Ivan Gaiduk

SSI «Institute of Educational Analytics», Kyiv, Ukraine, gaiduk94ivan@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3144-1469>

IMPROVEMENT OF INFORMATION SUPPORT FOR THE FUNCTIONING OF THE INCLUSIVE EDUCATION SYSTEM

Abstract. *The purpose of the article is to study current trends and ways of improving information support for the functioning of an inclusive education system in Ukraine. The automated system of inclusive resource center (AS «IRC») is defined as a set of software and hardware, based on information and telecommunication technologies provide for the creation of a single integrated information space in inclusive education for the processing of the information generated by the operation of the AS «IRC» and their information support. It is determined that through AS «IRC» teachers of general secondary education institutions and preschool institutions have the opportunity to compile individual development programs for children with special educational needs (SEN), using the findings previously developed by the experts of the inclusive resource centre. EMIS features are described in Ukraine, which operates by collecting information on enrolment, attendance, grade repetition, expulsion from school and graduation. A template is provided for the minimum recommended set of questions to identify children with SEN. Such monitoring makes it possible to identify and detail the difficulties faced by children / teachers, in contrast to the exclusive identification of disability (a certain nosology that is medically confirmed). The development of an inclusive education system in Ukraine is moving towards ensuring the availability and quality of educational services for children with SEN, which aims to improve the quality of information support. In the process of improving the functioning of the AS «IRC» indicators of inclusive education, it is necessary to ensure an organic combination of data already contained in the system with the data set (indicators) that will be collected to assess the effectiveness of educational services in the inclusive education segment. It is substantiated that data sets on the development of inclusive education should be clearly and consistently defined, and should include a wide range of information on children with SEN.*

Keywords: *education management information systems, inclusive education, persons with special educational needs, inclusive resource centers, automated system of inclusive resource centers.*

References

1. Ministry of Information Policy of Ukraine. (2018). *MIP represents Ukraine at the World Information Society in Geneva*. Retrieved from <https://mip.gov.ua/news/2305.html> [in Ukrainian].

2. Types of Information System. (n. d.). Retrieved from http://www.chris-kimble.com/Courses/World_Med_MBA/Types-of-Information-System.html.
3. Zolotukhina, O. A., & Shushura, O. M. (2017). Functional modeling of information system of enterprise resources management in conditions of uncertainty or unreliability of data. *Zv'yazok*, 6, 52–57 [in Ukrainian].
4. Londar, S. L. (2019). International experience in the development of modern educational information systems. *Educational analytics of Ukraine*, 1, 5–19 [in Ukrainian].
5. UNESCO Institute for Information Technologies in Education. (2004). *Information and Communication Technologies in Secondary Education: position paper*. Retrieved from <http://iite.unesco.org/pics/publications/en/files/3214616.pdf>.
6. Gevko, I. V. (2018). The value of innovative technologies in the implementation of inclusive education. *Pedagogical Almanac*, 37, 236–240 [in Ukrainian].
7. Kolupaeva, A. A., & Taranchenko, O. M. (2016). *Inclusive education: from basics to practice: a monograph*. Kyiv: TOV "ATOPOL", 152 [in Ukrainian].
8. Kravchenko, G. Yu., & Silina, G. O. (2014). *Inclusive education*. Kharkiv: Ranok, 144 [in Ukrainian].
9. Martinchuk, O. V. (2016). Inclusive education: educational context. *Scientific Bulletin of Mykolayiv National University named after V. O. Sukhomlynsky. Series: pedagogical sciences*, 3(54), 146–150 [in Ukrainian].
10. Matveeva, N. (2017). Inclusive education in Ukraine: socio-pedagogical aspect. *Educational space of Ukraine*, 11, 180–187 [in Ukrainian].
11. Yarmoschuk, I. (2009). Inclusive education in the education system. *Shlyah osviti*, 2, 24–28 [in Ukrainian].
12. Deppeler J., Loreman T., & Sharma, U. (2005). Reconceptualising specialist support services in inclusive classrooms. *Australasian Journal of Special Education*, 29 (2), 117–127.
13. Erwin, E., & Kugelmas, D. (2000). *Preparing teachers and educators to work in inclusive classrooms and groups*. Kyiv: VF «Krok za krokom», 203 [in Ukrainian].
14. Loreman, T. A. (2015). *Canadian collaboration on inclusive education: reflections on a six-year partnership*. Retrieved from <http://revistas.unilasalle.edu.br/index.php/desenvolve/article/view/1884>.
15. United Nations. (2015). *The Universal Declaration of Human Rights*. Retrieved from https://www.un.org/en/udhrbook/pdf/udhr_booklet_en_web.pdf.
16. Office of the High Commissioner for Human Rights. (n. d.). *Declaration on the Rights of Mentally Retarded Persons. Proclaimed by General Assembly resolution 2856 (XXVI) of 20 December 1971*. Retrieved from <https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/RightsOfMentallyRetardedPersons.aspx>.
17. Ministry of Education and Science of Ukraine. (2018). Some issues of comprehensive assessment of the development of children with special educational needs (Order No. 997, September 6). Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/npa/deyaki-pitannya-kompleksnoyi-ocinki-rozvitku-ditej-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebamami> [in Ukrainian].
18. UNICEF. (n. d.). *Research and reports*. Retrieved from <https://www.unicef.org/research-and-reports>.
19. Londar S. L. (Ed.) (2019). Realization of the state policy in the sphere of reforming of general secondary education "New Ukrainian school": a monograph. Kyiv: SSI "Institute of Educational Analytics", 180. Retrieved from <https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2020/06/Realiz-derzh-polit-u-sf-ref-ZSO-NUSH-2019-key.pdf> [in Ukrainian].